

STAN na 5 lutego 2017 r.

WSZYSTKO poprawione

ŹRÓDLAK Wojciech

Materiały do skorowidza ikonografii łódzkiej.

(w dodatku ilustrowanym p.t. „Łódź w Ilustracji” do „Kurier Łódzkiego”,
24 VIII 1924 – 27 VIII 1939, nr 34)

**>> ostatni opracowany numer „Łodzi w Ilustracji”:
nr 45, z 10 XI 1935 r. <<**

© korzystaj do woli z tych informacji, ale nie zapomnij w
odsyłaczku podziękować; uzupełnienia, korekty i uwagi mile
widziane

UWAGA:

**KORZYSTAJ Z PRZYCISKU „PLAN DOKUMENTU”, KTÓRY ZNAJDZIESZ NA
PASKU W GÓRZE EKRANU (lupa na tle ikony dokumentu), ŻEBY POZNAĆ
OGÓLNIĘ STRUKTURĘ HASEŁ LUB SZYBKO ODNALEŹĆ POSZUKIWANE
HASŁO.**

WSTĘP

Zasady opisów

1. Na tym etapie pracy skoncentrowano się wyłącznie na zapisach bibliograficznych
2. Informacje pod danym hasłem o instytucji, stowarzyszeniu itp. mają wyłącznie charakter roboczy. Ich rzetelne opracowanie jest zaplanowane na drugi etap prac nad skorowidzem.
3. W zasadzie wszystkie informacje zawarte w opisach pod hasłami pochodzą z podpisów pod zdjęciami opublikowanymi w „Łodzi w Ilustracji”. Jeżeli zostały rozszerzone w oparciu o inne materiały, to wymieniono je w „Bibliografii” danej osoby.
4. Układ i ilość haseł jest odzwierciedleniem odnalezionych fotografii do danego tematu. Inaczej mówiąc: nie ma zdjęcia nie ma hasła !
5. Żółte **podświetlenia** to informacje „do wyjaśnienia” lub „do uzupełnienia”.
6. Opisy zostały tak sformułowane, aby można było dokonać wstępnego wyboru poszukiwanego zdjęcia bez jego oglądania.
7. Tam gdzie było to do ustalenia lub taka informacja została zawarta w podpisie podano dokładne daty wykonania danego zdjęcia.
8. W odniesieniu do placówek łódzkich różnego rodzaju instytucji, stowarzyszeń i organizacji itp. przyjęto jednolitą formę „oddział łódzki” zamiast np. „w Łodzi”

LITERA „R”

1. RADA MIEJSKA m. Łodzi

porównaj: – **MAGISTRAT m. Łodzi**

– **OSOBY** – **ADAMSKI** Władysław (ławnik RM, 1927–1933), **BADZIAN** Wieńczysław (wiceprezydent, 1919–1923), **HARASZ** Antoni (ławnik RM, 1927–1933), **JOEL** Aleksander (ławnik RM, 1927–1933), **RAPALSKI** Stanisław (wiceprezydent, 1927–1933), **ROSENBLATT** Jerzy (czł. i wiceprzew. RM), **SANNE** Paweł (czł. 1. Rady), **WIELIŃSKI** Edmund (wiceprezydent, 1927–1933), **WOJEWÓDZKI** Wacław (p.o. prezydent Łodzi, IV–XI 1927; komisarz rządowy Łodzi, 1933–1935), **ZIEMIECKI** Bronisław (prezydent Łodzi, 1927–1933),

– **RATUSZ w Łodzi**

– **ogólnie**

– **Sala posiedzeń Rady Miejskiej m. Łodzi**

patrz: **SALE** – Sala posiedzeń Rady Miejskiej m. Łodzi

2. RADIO w Łodzi

patrz: **POLSKIE RADIO** – Rozgłośnia w Łodzi

3. RADOGOSZCZ

patrz: **ŁÓDŹ** – Dzielnice i rejony miasta – Radogoszcz

4. RADY

– **Rada Miejska m. Łodzi**

porównaj: **SALE** – Sala posiedzeń Rady Miejskiej m. Łodzi

– **Rada Naczelna Adwokatury w Łodzi**

5. RAJDY

– **samochodowe**

1930

– **nr 22**, z 25 V, s. 4: meta rajdu samochodowego na dziedzińcu dawnej fabryki J. Heinzel'a przy ul. Piotrkowskiej 104, zorganizowanego przez ..... (17.05.1930)

6. RATUSZ m. Łodzi

porównaj: **ARCHIWUM AKT DAWNYCH m. ŁODZI**

Adres: Rynek Nowego Miasta 1 (od 1923 Plac Wolności)

Budynek powstał w latach 1826–1827, według projektu Bonifacego Witkowskiego, budowniczego województwa mazowieckiego (zrealizował również ratusze w Łowiczu i Skierniewicach). Zbudowany w stylu klasycystycznym. Wraz z kościołem ewangelickim po drugiej stronie ul. Piotrkowskiej tworzył jednolity architektonicznie akcent wylotu ul. Piotrkowskiej z placu, do czasu gdy w latach 1888–1889 kościół nie został gruntownie przebudowany.

1931

– **nr 33**, z 15 VIII, s. 2: w fotoreportażu z Archiwum Miejskiego; fragment dziedzińca wewnętrznego budynku 1

– **nr 35**, z 30 VIII, s. 5: w fotoreportażu z Archiwum – widok ogólny siedziby Archiwum w budynku d. Ratusza (od strony narożnika Piotrkowska/Pl. Wolności)

7. RAUTY

1925

– nr 18, z 3 V, s. 5: kostiumowy raut akademicki p.n. „U króla Stasia” (26.04.1925); 2 zdjęcia uczestników rautu w strojach z tamtej epoki

8. REJENCI łódzcy

patrz: NOTARIAT w Łodzi

9. RESTAURACJE

porównaj: – KAWIARNIE

– OSOBY – DORAY Lucyna (tancerka)

– STOWARZYSZENIA I ORGANIZACJE – Stow. Kelnerów Zakładów Łódzkich

BIBLIOGRAFIA:

[1] JASKULSKI Mirosław, Piwo, flaki garnuszkowe, petersburskie bliny i kawior astrachański czyli z dziejów gastronomii łódzkiej do 1918 roku. Łódź 2013.

– „Bachus”

Adres: ul. Narutowicza .....

Właściciel: Bronisław Wiśniewski.

– „Esplanada”

Adres: ul. Piotrkowska 100

Otwarcie i poświęcenia: grudzień 1928 roku.

– hotelu „Grand”

Adres: ul. Piotrkowska .....

= Sala Złota

1925

– nr 38, z 20 IX, s. 9: bankiet z okazji inauguracji sezonu teatralnego w Łodzi (12.09.1925)

– goście w Złotej Sali

– znani pisarze i dziennikarze polscy w Sali Malinowej (m.in. A. Szyfman, T. Boy-Żeleński, K. Makuszyński)

1929

– nr 40, z 6 X, s. 7: reprodukcje czterech prac [..tytuły..] łódzkiego malarza Antoniego Wippla prezentowanych na wystawie w Złotej Sali restauracji hotelowej (otwarcie: 29.09.1929)

1931

– nr 4, z 25 I, s. 3: członkowie łódzkiej palestry na bankiecie pożegnalnym sędziego Sądu Okręgowego w Łodzi – Stefana Bełżyńskiego (16.01.1931)

1933

– nr 6, z 5 II, s. 1: uroczystość pożegnania opuszczającego swoje dotychczasowe stanowisko naczelnika Wydz. Rolnictwa i Weterynarii Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi – Z. Szostaka; (ok. 29.01.1933)

= Sala Malinowa

1925

– nr 12, z 22 III, s. 8: orkiestra cygańska występująca w Sali Malinowej (sezon 1924/1925)

– nr 38, z 20 IX, s. 9: bankiet z okazji inauguracji sezonu teatralnego w Łodzi (12.09.1925)

– goście w Złotej Sali

– znani pisarze i dziennikarze polscy w Sali Malinowej (m.in. A. Szyfman, T. Boy-Żeleński, K. Makuszyński)

- hotel „Manteuffel”

porównaj: – **KAWIARNIE** – Hotel „Manteuffel”
– **ORKIESTRY** – rozrywkowe – „The Jolly Boys Band”

Adres: ul. Zachodnia .....

1927

– nr 8, z 20 II, s. 2: bal karnawałowy łódzkich ogrodników (**12.02.1927**)

1932

– nr 15, z 10 IV, s. 5: „plateau” reklamowe warszawskiego zespołu muzyczno-wokalnego „The Jolly Boys Band” zaangażowanego od 1 IV 1932 r. na występy w restauracji hotelowej

1933

– nr 9, z 26 II, s. 2: bal karnawałowy Koła nr II (pracowników Kolei Elektrycznej Łódzkiej [tramwaje miejskie]) oddziału łódzkiego Związku Rezerwistów w Sali Białej (**18.02.1933**)

- „Louvr”

Adres: ul. Piotrkowska 86

Restauracja mieściła się w kamienicy Jana Petersilge'go, zwanej „kamienicą pod Gutenbergiem”. Rozpoczęła działalność w ..... r. i funkcjonowała do 1939 roku.

- „Oaza”, ...

Adres:

- „Piccadilly”

Adres: ul. Moniuszki .....

- hotel „Savoy”

porównaj: **OSOBY** – **BAJON** Kazimierz (artysta kabaretowy), **KOCHAŃSKI** Zdzisław (piosenkarz), **MIRSKI** Mieczysław (humorysta), **REDEN** (komik)

Adres: ul. R. Traugutta ...

- A..... Stępkowski

Adres: ul. Piotrkowska 74

- „Teatralna”

Adres: ul. ....

porównaj: **OSOBY** – **MORAWSKA** Wacława, **BRÜHELL** Eugenia

- „Tivoli”

porównaj: – **KAWIARNIE**
– **KINA** – „Luna”
– **OSOBY** – **GIERBICH** Wawrzyniec (współwłaściciel)

Adres: ul. Przejazd .....

Otwarta w sierpniu 1922 r. przy kinie „Luna” w Domu Majstrów Tkackich. Współwłaścicielami była grupa: Wawrzyniec Gierbich, Jan Majczak, Józef Zdzikowski i Alojzy Nitecki. W 1928 r. w restauracji zatrudnionych było 80 osób. W sezonie letnim przy restauracji funkcjonował ogródek restauracyjny, w którym koncertowały m.in. orkiestry wojskowe [1].

Z czasem stała się jedną z najpopularniejszych i najelegantszych w Łodzi. W maju 1927 r. było tu podejmowany „obiadem żołnierskim” prezydent RP Ign. Mościcki z okazji wręczenia sztandaru 28 pułkowi Strzelców Kaniowskich a w czerwcu 1930 r. odbył się bankiet z udziałem min. sprawiedliwości S. Cara z okazji oddania do użytku gmachu Sądu Okręgowego przy pl. J. Dąbrowskiego.

BIBLIOGRAFIA:

[1] „Życie Wojska DOK IV i Samorządu Łódzkiego”, dodatek do „Polski Zbrojnej”, lipiec 1928, s. ....

1926

– nr 2, z 10 I: Ogólnopolski Zjazd Starszyny Harcerskiej w salach Szkoły Powszechnej im. J.

Piłsudskiego przy ul. Zagajnikowej ..... (28–30.12.1925)

s. 3: obiad uczestników w restauracji „Tivoli”

1927

- nr 4, z 29 I, s. 3: bankiet na cześć opuszczającego Łódź trenera drużyny piłkarskiej Łódzkiego Klubu Sportowego – Węgra, Lajosa Leislera (ok. 20.05.1927)
- nr 5, z 30 I, s. 3: bankiet wychowanków Progimnazjum Józefa Radwańskiego w Łodzi (15 lub 16.01.1927)
- nr 18, z 1 V, s. 3: bankiet z okazji otwarcia wystawy jubileuszowej prof. Kazimierza

Stabrowskiego w Miejskiej Galerii Sztuki (w parku im. H. Sienkiewicza)

- nr 21, z 22 V, s. 3: „obiad żołnierski” z okazji uroczystości wręczenia nowego sztandaru 28 pułkowi Strzelców Kaniowskich (15.05.1927)

1929

- nr 18, z 5 V, s. 3: spotkanie wyższych urzędników miejskich z okazji 10-lecia łódzkiego samorządu
- nr 47, z 17 XI, s. 3: członkowie Zgromadzenia Tkaczy zebrani w restauracji z okazji jego 105-lecia działalności
- nr 52, z 22 XII, s. 3: doroczna wystawa drobiu i drobnych zwierząt domowych w ogródku restauracyjnym (2 zdjęcia); wystawa zapewne miała miejsce jesienią tegoż roku

1930

- nr 4, z 27 I, s. 6: „opłatek” członków Związku Oficerów Rezerwy RP, oddz. w Łodzi
- nr 25, z 15 VI, s. 3: bankiet z okazji 15-lecia pracy zawodowej red. nac. „Kuriera Łódzkiego” – Czesława Gumkowskiego
- nr 26, z 22 VI, s. 3: obiad z okazji otwarcia nowego gmachu Sądu Okręgowego w Łodzi przy pl. J. Dąbrowskiego, z udziałem ministra sprawiedliwości – Stanisława Cara (14.06.1930)
- nr 41, z 5 X, s. 3: bankiet pożegnalny odchodzącego ze stanowiska dyrektora Miejskiej Galerii Sztuki Mariana Dienstl–Dąbrowy

1931

1932

- nr 40, z 2 X, s. 5: stoisko firmy „Bracia Dymkowsy” z Łodzi na wystawie ogrodniczej w ogródku restauracyjnym

1933

- nr 38, z 17 IX, s. 6: uczestnicy ogólnopolskiego zjazdu piwowarów „in corpore” w ogródku restauracyjnym

1935

- nr 22, z 2 VI, s. 3: zdjęcie zbiorowe uczestników przyjęcia z okazji złotych godów małż. Walerii i Władysława Wagnerów wykonane na werandzie restauracji (21.05.1935)

– „Ziemiańska”

porównaj: ADAMSKA Halina (skrzypaczka)

Adres: Piotrkowska ..... (róg Nawrot)

10. RETKINIA

patrz: DZIELNICE I REJONY MIASTA

11. REZERWATY

– Polesie Konstantynowskie

12. ROBOTNICY

porównaj: ŁODZIANIE

– sezonowi

13. „RODZINY”

patrz: – **ORGANIZACJE i STOWARZYSZENIA** – inne – „Rodzina Rezerwistów”
– „Rodzina Urzędnicza”

- **POCZTA** – „Rodzina Poczтовая”
- **POLICJA** – „Rodzina Policyjna”
- **WOJSKO** – „Rodzina Wojskowa”
- **ZWIĄZKI** – paramilitarne – Związek Rezerwistów – „Rodzina Rezerwistów” – Rodzina Koła nr I

14. ROKICIE

patrz: **DZIELNICE I REJONY ŁODZI**

15. ROSJANIE

patrz: **MNIEJSZOŚCI NARODOWE**, w Łodzi – rosyjska
porównaj: **TOWARZYSTWA** – dobroczynności – Rosyjskie Towarzystwo
Dobroczyńności w Polsce,
oddz. w Łodzi

16. RYNGRAF, grupa artystyczna

patrz: **GRUPY** – artystyczne

17. RYNKI

porównaj: **PLACE**

– Bałucki Rynek

– Górny Rynek

patrz: **PLACE** – Górny Rynek

– Rynek Targowy

patrz: **PLACE** – Plac J. Dąbrowskiego

– Wodny Rynek

W I poł. lat 50-tych XX w. zlikwidowana na rynku targowisko i gruntownie go przebudowano, tworząc z niego plac dla masowych zgromadzeń pod nazwą pl. Zwycięstwa. PO październiku 1956 r. mieszkańcy Widzewa zażądali powrotu do funkcji targowych. Początkowo władze miasta to obiecały, ale nie zrealizowały [1].

BIBLIOGRAFIA:

[1] „Głos Robotniczy”, wyd. A, 21 II 1957, nr 45, s. 4 („Już wkrótce na „Wodniaku” targi, kiermasze, jarmarki, zabawy ludowe.”)

– Zielony Rynek

porównaj: **HALE** – targowe, ul Mała

W 1935. gruntownie przebudowany. Wtedy też pojawiła się na jego środku charakterystyczna okrągła kolumnada.

WIĄZOWY, RYNEK – przed 1873 – przed 1899; **ZIELONY, RYNEK** (przed 1899 – 1933); **GRÜNER RING** (1 I 1915 – 28 XII 1918); **BOERNERA (IGNACEGO) PUŁKOWNIKA, PLAC** (1933 – 9 V 1945); **GRÜNER RING** (ok. 1 X 1939 – 19 I 1945); **BARLICKIEGO NORBERTA, DOKTORA, PLAC** – od 10 V 1945.

BIBLIOGRAFIA:

[1] PAWLAK Monika, „Barlicki”, koniec handlu w błocie. [w:] „Dziennik Łódzki”, wyd. A, 10-11 II 2007, nr 35, s. 13.

1925

– nr 31 [winno być 32], z 2 VIII [winno być 9 VIII], s. 1: Zielony Rynek i okolica skrzyżowania ul. Zielonej i S. Żeromskiego (kamienice przy ul. Zielonej 33 i 35)

1926

- nr 27, z 4 VII, s. 3: łódzcy dozorczy zaopatrujący się na Rynku w miotły; widoczny fragment wschodniej pierzei Rynku.

18. RÓŻNE

1935

- nr 14, z 7 IV, s. 4: podpis pod zdjęciem:
„W Paryżu, w jednej z sal wystawowych przy ul. de la Boetie, odbyło się otwarcie wystawy poświęconej marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu. Na zdjęciu ambasador Chłapowski i deputowany Franklin–Bouillon przed popiersiem marszałka podczas otwarcia wystawy.”
- s. 5: podpis pod zdjęciem:
„W Pruskiej Akademii Sztuk Pięknych w Berlinie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy sztuki polskiej. Na zdjęciu: kanclerz Hitler, ambasador Lipski oraz dostojnicy niemieccy (m.in. H. Göring)
- 5.05, nr 18, s. 5: podpis pod zdjęciem:
„Ten kostium chyba nie urazi skromności najsurowszego policjanta. Piękna Amerykanka demonstruje nowy model kostiumu kąpielowego wykonanego ściśle podług przepisów policyjnych”

19. RUDA PABIANICKA

patrz: **MIEJSCOWOŚCI I WSIE** – Ruda Pabianicka

20. RZEKI w Łodzi

– **Bałutka**

– **Jasień**

– **Łódka**

Źródło w rejonie [.....], Długość [....] km. Dopływ **Bzury**. Obecnie na obszarze Łodzi płynie zakrytym kanałem.

BIBLIOGRAFIA:

1935

- nr 29, z 21 VII, s. 8: regulacja koryta rzeki (wymurowanie dna i brzegów oraz zakrycie) w rejonie ul. Srebrzyńskiej 101 (dom po prawej stronie); rejon dawnej fabryki Meyera

21. RZEMIOSŁO

- porównaj: – **CECHY**
– **BANKI** – Bank Rzemieślników Łódzkich
– **KOŁA** – Koło Młodzieży Rzemieślniczej
– **TOWARZYSTWA** – śpiewacze – Łódzkie Rzemieślnicze Towarzystwo Śpiewu „Lira”

22. RZEŹBIARZE

Łódzcy i wystawiający w Łodzi.

patrz: **OSOBY** – **ARNOLD** Irena, **GŁOWIŃSKI** A....., **HECHT** Józef (miedziorytnik), **JAGMIN** Stanisław, **KOWALEWSKI** Zygmunt, **LINDELFELDÓWNA** Pelagia, **POPŁAWSKI** Stanisław, **SZWARC** Marek.

23. RZEŹNIE MIEJSKIE w ŁODZI

– **Rzeźnia Miejska Nr 1**

porównaj: **OSOBY** – **ZIMIŃSKI** St..... (v-ce dyrektor), **ZALESKI** Karol (dyrektor)

Adres: Inżynierska 1.

W dniu 16 X 1828 r. Urząd Miejski w Łodzi podpisał kontrakt z przedsiębiorcą – Andrzejem Delerem, w sprawie budowy w Łodzi rzeźni (Kempa)

W latach 19... – 1939 jej właścicielem było Warszawskie Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Rzeźni miejskiej, Sp Akc.

BIBLIOGRAFIA:

[1] „Rozwój”, .../13 V 1912, nr 109, ss. 2-3 (art. „O kolejkę dojazdową do Rzeźni”)

– Rzeźnia Miejska Nr 2

Adres: Łagiewnicka 63.

Uruchomiona .../28 V 1910 roku. W tym czasie nosiła nazwę Bałucka .....
Dziś jest to teren Miejskie Przedsiębiorstwa Oczyszczania. Z dawnych zabudowań Rzeźni nic nie pozostało.

BIBLIOGRAFIA:

[1] SYGULSKI Marek, Rzeźnia Bałucka, Łódź 1997.

c.d. w przygotowaniu